

אשפה ביצר

עיצוב: Brandim, כתיבה ופיתוח: צוות החטיבה לחינוך ולקהילה של קק"ל, שרון גלפרין, סטודיו צחר

אשפה היצר

"העולם המודרני החל ביום בו הפך הטבע לנוף".

א. ב. וורטינגטון (מרצה וחוקר)

הידיעת?

במבצע ניקיון שיזמה קק"ל ב-2016 נאספו יותר מ-800 טון אשפה ביום אחד. בפארקים ובשמורות טבע מרכזיים בעולם, למשל בהרי הפירנאים באירופה, אין פחי אשפה בתוך הפארק. המטיילים מתבקשים לקחת את האשפה איתם. כשני-שליש מהחופים בישראל הוגדרו בקיץ 2015 על ידי המשרד להגנת הסביבה בדרגת לכלוך שבין בינוני למלוכלך מאוד.

בפסח 2015 נאספו 400 טונות אשפה סביב הכנרת.

בשמורת דן, במקום פתוח, בשטח שמטיילים נוהגים לעשות בו את צרכיהם, הציבו פחי אשפה. כך מעודדים מטיילים לזרוק את נייר הטואלט שבו השתמשו לפח במקום להשאירו בשטח.

מסע חינוך והסברה מוצלח משנות ה-70 (של המאה הקודמת) יצר מודעות שלא לקטוף פרחי בר. בעקבותיו, מסעות חינוך והסברה נוספים הצליחו לחולל שינוי התנהגותי בישראל, ביניהם: חיסכון במים, חגירת חגורת בטיחות במכונית וניקוי גללי כלבים מן המדרכה. מסעות אלה היו מלווים בהסברה, אולם גם בקנסות כבדים.

אנחנו לדיון

מי אחראי על הפסולת בטבע?

האם קק"ל צריכה להציב פחים ביערות?

האם אפשר ונכון לסמוך על המטיילים שיאספו את האשפה אחריהם?

האם חלק מתפקידה של קק"ל, כמי שאחראית על היער והייעור, הוא לאסוף אשפה?

מהי, לדעתכם, הדרך הנכונה לחולל שינוי לטובה - חינוך או קנסות?

הציעו דרכים להגברת המודעות בציבור הרחב למניעת השלכת פסולת בטבע.

למידע ולנתוני פסולת בישראל, ניתן להיכנס לאתר המשרד להגנת הסביבה.

להדפסת הכרטיסיות מאתר קק"ל ולפעילויות נוספות

<https://tinyurl.com/y5z3xyxm>

שריפות ושיקום יער לאחר שריפה

עיצוב: Brandim, כתיבה ופסח: צוות החטיבה לחינוך ולקהילה של קק"ל, שרון גלפרין, סטודיו צחר

החטיבה לחינוך ולקהילה
Community & Education

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

שריפות ושיקום יער לאחר שריפה

"הבריאה חיה, צומחת ומתפתחת; האדם הוא רק עד."

ויקטור הוגו (סופר, משורר ומחזאי)

"ככל שהעולם מתפתח שואף הוא לחזור לטבעיותו המקורית"

הרב קוק (פוסק, מקובל והוגה דעות)

"והאדם אילף כל בהמה / והאדם חרש באדמה / והאדם המציא את הגלגל / והאדם השיט ספינות על גל / והאדם המציא את הקיטור / והאדם עף מעלה כציפור / והאדם כבש כוכבי מרום / והאדם המציא את האטום; והארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום... וישבות מכל מלאכתו ולא ברא את האדם, וירא אלוהים כי טוב."

חיים חפר ("בראשית").

שאלות לדיון

- ? רוב השריפות בישראל הן מעשה ידי אדם. מה, לדעתכם, ניתן לעשות כדי לצמצם את כמות השריפות?
- ? אילו פעילויות של מניעה, איסור והטלת קנסות על שימוש באש ביער הייתם מציעים לקיים?
- ? אחת הגישות להילחם בשריפות יער היא לבצע שריפות מונעות - שריפות מתוכננות בחורף, שבמסגרתן שורפים את תת היער (עשב וטחב) ומקטינים את כמות החומר הדליק. בכך גם מצמצמים את סכנת השריפה הבלתי מבוקרת. מהם, לדעתכם, היתרונות והחסרונות של שיטה זו? האם היא מתאימה לשמירה על הטבע?
- ? האם לאדם שאחראי לשריפה יש גם אחריות לשיקום היער שלאחריה?
- ? האם האדם צריך להתערב בשיקום היער לאחר שריפה או לתת לטבע להתחדש מעצמו?

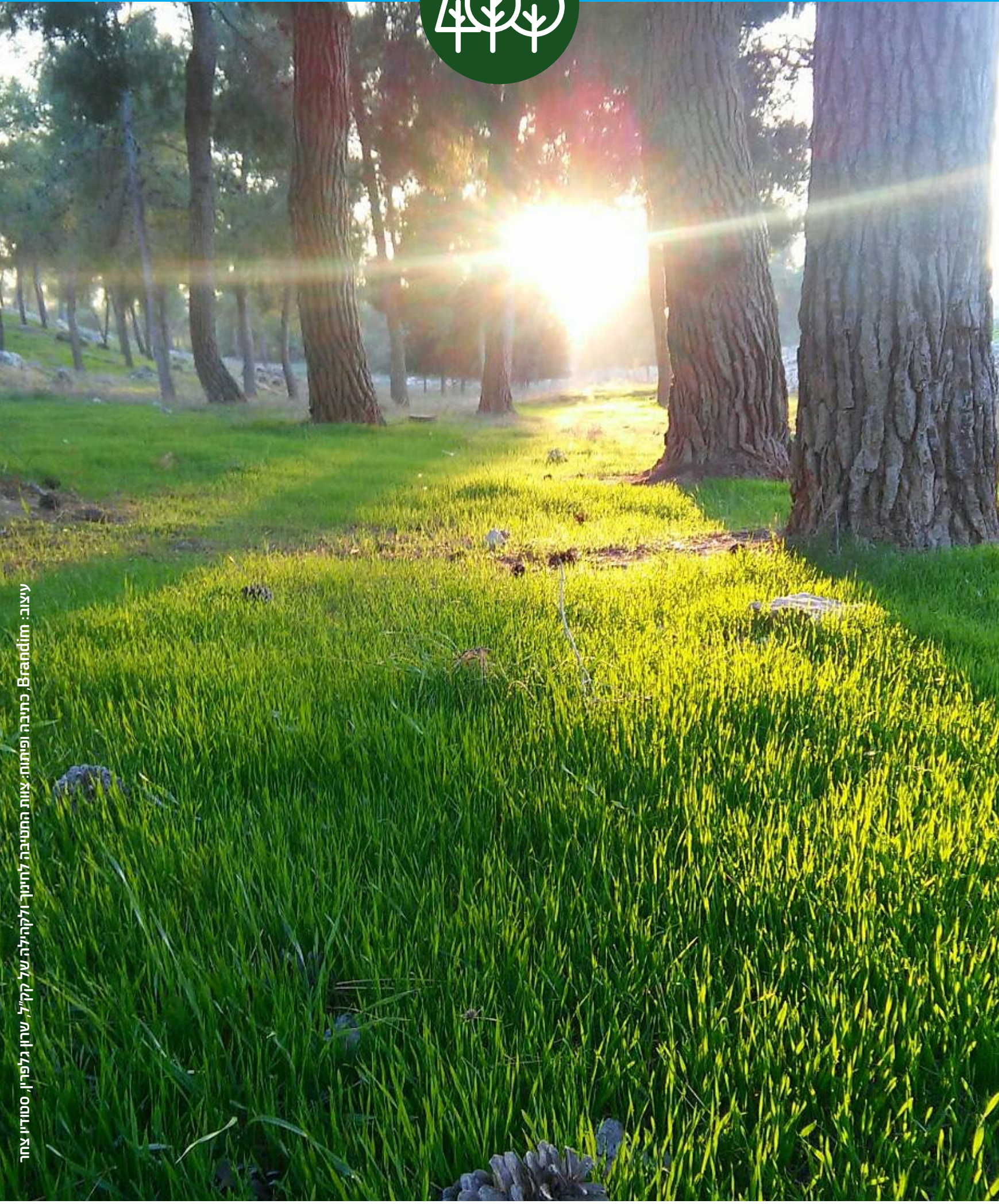

להדפסת הכרטיסיות מאתר קק"ל ולפעילויות נוספות

<https://tinyurl.com/y5z3xyxm>

יציאה ליער

עיצוב: Brandim, כתיבה ופיתוח: צוות החטיבה לחינוך ולקהילה של קק"ל, שרון גלפרין, סודי צחר

יציאה ליער

אהבה / עמוס עוז

אי אפשר "לחנך לאהבה"
לא לאהבת הארץ, ולא לאהבת הנוף
באהבה אפשר להדביק את הזולת.
אהבה אפשר לעורר לפעמים
אבל לא ביד רמה - ולא בזרוע נטויה.

"אנשים מתחילים לגלות כי לצאת אל
ההרים זה לצאת הביתה; שהטבע הוא
הכרח; ושמורות טבע ופארקים חיוניים
לא רק כמאגרי עצים ונהרות השקיה, אלא
כמעיינות של חיים".

ג'ון מיור (אבי הפארקים ושמורות הטבע בארה"ב)

"אנו שבים אל הטבע, אבל לא בתור עבדים ולא בתור אדונים, אף לא בתור תיירים וחוקרים, המסתכלים מרום ידענותם במה למעלה ומה למטה, כי אם בתור שותפים אקטיביים ובתור אחים נאמנים: אנחנו באים להשתתף עם הטבע בחיים וביצירה. יותר נכון, אנחנו באים להתאחד עם הטבע בייחוד שלם, בבחינת: האדם והטבע - חד הוא. כל החומות, הגדרים והסייגים בין חיי האדם ובין חיי הטבע ייהרסו. ים אחד גדול לאין סוף של חיים, יש של חיי עולם, עולם מלא של יחסים חדשים, של ערכים חדשים! הן מעתה יש לנו יחס - יחס ישר, נפשי, עמוק, לכל רגב אדמה, לכל אבן ולכל סלע, לכל עשב ולכל עץ, לכל חי ולכל רמש, כמו לכל בשמים, לכל העולמות אשר במרחבי אין קץ ולכל אשר בהם - כו' לנו אחים, כולנו שותפים בחיי עולם, בצער עולם, בשירת עולם, ביצירת עולם, במחשבת עולם, באמת עולם. פה יכול כל אחד להביא לידי גילוי את עצמיותו בכל שלמותה מבלי לנגוע אף כמלוא נימה בשל אחרים".

א.ד. גורדון ("חשבוננו עם עצמנו", בתוך: האומה והעבודה, ירושלים: הספרייה הציונית, תשי"ז, עמ' 373)

"כמה מפליא שאפשר להתבונן שעות ארוכות, ביער, בעץ אחד בו, בעלה אחד שעליו,
בעורק אחד של העלה - ושעות מפליאות זורמות ועוברות בנשמה".

יאנוש קורצ'ק (סופר ומחנך)

שאלות לדיון

- האם יש בכלל סיבה לעודד את האדם לצאת לטבע? מדוע?
- האם חשוב להנגיש את היערות ושמורות הטבע לאדם, לבנות בהם מתקנים ומוקדי בילוי ולהתאמץ להביא אליהם את הציבור? אולי עדיף להשאיר את הטבע כמו שהוא ומי שרוצה ליהנות ממנו יבוא גם ללא תוספות?
- האם, לדעתכם, הנגשת הטבע לאדם פוגעת בטבע או מסייעת לו?
- ספרו על חוויה אישית שחוויתם בטבע שלא הייתה יכולה להתרחש במקום אחר.

התערגות האדם - השפעת הייצור אל הנוף

עיצוב: Brandim, כתיבה ופיתוח: צוות החטיבה לחינוך ולקהילה של קק"ל, שרון גלפרין, סטודיו צחר

התערגות האדם - השפעת הייצור על הנוף

"אף אחד מנופי הטבע אינו מכוער, כל עוד הוא פראי".

ג'ון מיור (אבי הפארקים ושמורות הטבע בארה"ב)

"כשם שהעץ אם אינו מנכש ומזבל ונחרש אינו עולה, ואם עלה ולא שתה מים ולא מזבל

אינו חי, כך הגוף"....
(מדרש שמואל, פרשה ד')

"הרבה זמן נחשבה הציונות כהצהרה חגיגית כנגד השממה, כאנטי-שממה, ככובשת השממה, כ'מפריחת השממה' (ו'שממה' במובן: הלא-מתורבת, הנשאר בידי הטבע, ואפילו הנראה כריק או כמאיים או דוחה).

הסיסמה החזקה ביותר בימי תחילת המדינה, שחזרה אין-ספור פעמים בפיו של בן-גוריון ובלהט סוחף, הייתה: 'הפרחת השממה'. וגם כאן היו שתי הנחות יסוד: שממה זה רע. הפרחת השממה זה טוב.

הפרחת השממה התפרשה אז כביטול קיום השממה. כמחיקת הלא-כלום. כניצול כל המשאבים עד תומם. חשבנו אז, שאם נצליח לעשות את הדבר הזה, אם נעלה על השממה, נבטלה, ונעשה אותה פורחת, כלומר מיושבת, כלומר מבויתת, כלומר, לא פראית, לא חסרת ערכי אדם בתוכה - אז גם יקרו הדברים הטובים ביותר שהציונות חלמה עליהם."
ס' יזהר ("לשמוע את השורשים צומחים")

"כשם שהאבן והמים יודעים מה הם רוצים ואת רצונם הם מגלים בעצם היותם, אני משוכנע שהמדבר היה רוצה להישאר כמו שהוא ולו גם ללא האדם".

עמוס קינן ("אל ארצך, אל מולדתך")

שאלות לדיון

האם, לדעתכם, יש דבר כזה - נוף מכוער?

האם שמירה על הטבע משמעה להתערב, לעצב, להנגיש ולייפות את הטבע?

האם, לדעתכם, האדם צריך לעצב את הטבע לצרכיו או להשאיר אותו כפי שהוא?

האם האדם מעצב את הנוף או שהנוף מעצב את האדם?

תנו דוגמאות שאתם מכירים למקרים שבהם חשוב להתערב בטבע ולמקרים שבהם חשוב להשאיר אותו כפי שהוא (למשל: סלילת כבישים, מלחמה ביתושי האנופלס, ייבוש הביצות, כריית מחצבי ים המלח, ועוד).

להדפסת הכרטיסיות מאתר קק"ל ולפעילויות נוספות

<https://tinyurl.com/y5z3xyxm>

מפעל הייצור

עיצוב: Brandim, כתיבה ופיתוח: צוות החטיבה לחינוך ולקהילה של קק"ל, שרון גלפרין, סטודיו צחר

החטיבה לחינוך ולקהילה
Community & Education

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

מפעל הייצור

”מהו יער?”

אומרים שהוא קישוט לארץ, נוי לסביבה, אבל באמת אין היער דבר חיצוני בלבד והוא יותר מנוי, יותר מקישוט, כי אם חלק מהעצם, דבר בלתי נפרד מהאדמה;

בהיעדרו - חסרה הארץ החלק האורגני היותר חשוב ויקר, בלעדיו - אין האדמה אלא גוף לקוי ובעל מום.

ארץ בלי יער דומה לאישה תלושת שיער, או יותר מזה; דומה היא לגוף שהפשיטו את עורו מעליו. הרים חשופים זרועי אבני מגור דומים לשלד עצמות בלי גידים ובשר;

במקום שאין יער, אין הבריאה שלמה והאדם הגדל בארץ מחוסרת יער, גם טבעו איננו שלם.”

דוד איזמוז'יק (ממייסדי תל אביב, חבר מועצת העיר וסגן ראש העירייה)

”הנטיעה, הרבה יותר משהיא משרתת את הארץ, את היער או את הנטע, משרתת את הנוטע. בעצם, אם נודה על האמת, אנחנו עושים שימוש בעץ, כמסמל אותנו: לא אותו אנחנו נוטעים באדמת ישראל, אלא את עצמנו. והנה לאחר המלחמה, נושבת לכיוון קק”ל כל הרוח הטובה של אנשים פרטיים ושל חברות מסחריות שאין להם מושג ירוק, אבל נורא רוצים להירתם ולתרום. נטיעות מסוימות אמנם עשויות להועיל, אך חשוב שיבוצעו בחוכמה ומהסיבות הנכונות. מנהל מרחב צפון של קק”ל, ד”ר עמרי בונה, מבטיח: ’לא ניטע עץ אחד במקום שאנחנו לא חושבים שצריך, בגלל הצורך של הציבור לטעת’.”

גילי סופר (“שריפות יער: תנו לגשם לנצח”)
(נכתב בשנת 2006 לאחר מלחמת לבנון השנייה)

”נפתחת תקופה חדשה על ידי אדם חדש שיעמוד לצידו של הטבע ואם לא בשמירת הקיים שאינו בשלטונו, הרי בנטיעה וזריעה לציוד הקדושה”.

יוסף וייץ (מראשי קרן קימת לישראל בעבר, ידוע בשם “אבי היער”)

”עשרה הגדול והראשי של האדמה זהו עפרה הפורה...”

עפר פורה זה הרוס וחרב ברובם הגדול של שטחי ארצנו, ותקנתו בדרך אחת: בנטיעת עצים. לא באלפים ובמיליונים - אלא בעשרות ובמאות מיליוני עצים.”

”נטיעה רבתי... תחזיר לארצנו כוח פריונה... תמנע סחיפת האדמה וחשיפת ההרים, תעצור תנודת חולות הים, תגדיל הלחות ומתינותו של אקלים ארצנו ותסייע לספיגת הגשמים בתוך האדמה... תקל על הפצת האוכלוסין בכל חלקי הארץ לפי שיקולי בטחון ודרכי התיישבות ותמנע התרכזות מופרזת בכמה כרכים...”

נשיב להרינו הדרם וגאונם מימי קדם, אדמתנו פריונה, נעשיר את הדורות הבאים באחד החומרים הגולמיים החיוניים והיקרים ביותר - בעצים...”

בן-גוריון (בפתיחת המושב השני של הכנסת הראשונה)

שאלות לדיון

- האם אתם מסכימים עם דוד איזמוז'יק, שבהיעדר יער האדמה היא גוף לקוי ובעל מום?
- האם, לדעתכם, צריך לטעת ולהתערב בשטחים הפתוחים או אולי נכון יותר לתת לטבע לצמוח ולהתפתח בקצב שלו?
- האם האדם מתערב בטבע למען הטבע או כדי להגדיל את התועלת של הטבע לאדם? באיזו זכות בעצם?
- כאשר במהלך התערבות האדם בטבע קיימת התנגשות בין צרכי האדם לצורכי הטבע, מה, לדעתכם, צריך לגבור? (למשל: נופש לאדם מול שמירה על בתי גידול).

להדפסת הכרטיסיות מאתר קק”ל ולפעילויות נוספות

<https://tinyurl.com/y5z3xyxm>

